

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över Energimarknadsinspektionens föreskrifter om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Remissen innehåller även förslag till allmänna råd, vilka inte omfattas av Regelrådets granskning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (mätföreskrifterna). Genom förslaget upphävs den nu gällande grundförfattningen (EIFS 2016:2) samt föreskriften för funktionskraven för mätare (EIFS 2019:5). Kraven i den sistnämnda författningen föreslås lyftas in i de nya föreskrifterna.

I remissen anges att ändringar i mätförordningen träder i kraft den 1 november 2023 och att de nya mätföreskrifterna därför föreslås träda i kraft samma datum, fränsett i fråga om 3 kap. 6 § och 13 kap.¹ som föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Förslagsställaren redogör att de nya föreskrifterna föranledas av ändringar i ellagen (1997:857) och i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (mätförordningen).² Tillsammans uppges författningsändringarna genomföra kravet i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (EB) om att tidsperioden för avräkning av obalanser ska vara 15 minuter.

¹ 3. kap 6 § avser tidpunkter för insamling och registrering av kvartsmätvärden och 13 kap. reglerar kundgränssnitt för mätsystem och mätutrustning.

² Den 10 november 2021 yttrade sig Regelrådet över Infrastrukturdepartementets remiss av Affärsverket Svenska kraftnäts promemoria Förslag till ändring i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, se: <https://www.regelradet.se/remiss/yttrande-over-affarsverket-svenska-kraftnats-promemoria-forslag-till-andring-i-forordning-1999716-om-matning-berakning-och-rapportering-av-overford-el/>.

Sverige och Norden uppges i dag använda 60 minuter som tidsperiod för avräkning av obalanser och som handelsperiod på elmarknaden. En övergång till 15 minuter anges vara nödvändig för att harmonisera med den europeiska elmarknaden samt för att upprätthålla driftsäkerhet i det nordiska kraftsystemet.

Med högre tidsupplösning uppges även effekterna av mer intermittent produktion hanteras på ett bättre sätt, vilket ökar flexibiliteten på marknaden med mer korrekta prissignaler.

Nu gällande föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2016:2) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el upphävs och ersätts genom förslaget i remissen. Även funktionskraven för mätsystem och mätutrustning (som i dag regleras genom EIFS 2018:5) lyfts in i den nya föreskriften.

Det uppges att ändringarna i föreskrifterna är relativt begränsade och att kostnaderna och konsekvenserna som uppstår till stora delar är en direkt följd av att tidsperioden för avräkning av obalanser ändrats i mätförordningen. För en redogörelse av dessa konsekvenser hänvisar förslagsställaren till Affärsverket svenska kraftnäts konsekvensanalys.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I remissen anges att alternativ övervägts för följande regleringar:

- Reglering av hur kvartsmätvärden ska beräknas och rapporteras för de mätare som under en övergångsperiod registrerar mätvärden varje timme
- Reglering av uppdatering av anläggningsinformation inför övergången från timmätvärden till kvartsmätvärden
- Mätvärdesstatus vid rapportering av kvartsmätvärden som beräknats från uppmätta timvärden, och
- Mätning och rapportering för kunder som tecknar timprisavtal, eller begär sådan mätning. Ei har även förtydligat hur mätning och rapportering ska göras för månadsavräknade anläggningar.

Det anges att Energimarknadsinspektionens (Ei) sammantagna bedömning är att det är mest ändamålsenligt att anta en ny föreskrift. Den nu gällande grundförfattningen (EIFS 2016:2) uppges ha ändrats två gånger (EIFS 2017:1, EIFS 2019:8) och enbart denna omständighet anges vara skäl för att ersätta den gamla författningen.

De nödvändiga ändringar som behöver genomföras anges beröra ett flertal bestämmelser. Med anledning av att inte göra de gamla föreskrifterna alltför oöverskådliga upphävs alltså de tidigare föreskrifterna och ersätts med en ny grundförfattning. De totala antalet föreskrifter uppges även minska i och med att Ei föreslår att flytta funktionskraven för mätare som anges i EIFS 2019:5, men att inga ändringar görs gällande dessa krav.

Sammantaget, med hänsyn till de ändringar som krävs i föreskrifterna, bedömer Ei att det är mest ändamålsenligt att anta en ny föreskrift. Den nu gällande grundförfattningen (EIFS 2016:2) har hittills ändrats två gånger genom två ändringsföreskrifter (EIFS 2017:1 och EIFS 2019:8). Enbart denna omständighet är skäl för att ersätta en gammal författning med en ny sådan. De nödvändiga ändringar som behöver genomföras i detta sammanhang berör ett

flertal bestämmelser. För att inte föreskrifterna ska bli alltför oöverskådliga upphävs den hittillsvarande mätföreskriften och en ny grundförfattning tas fram.⁵ Dessutom minskar Ei det totala antalet föreskrifter genom att flytta över funktionskraven för mätare som anges i EIFS 2019:5, inga ändringar görs gällande dessa krav.

Nollalternativet uppges innebära att Ei inte använder föreskriftsrätten som anges i bemyndigandena i mätförordningen, vilket skulle innebära att EU-reglerna om 15 minuters tidsperiod för avräkning av obalanser enbart genomförs i lag och förordning.

Om mätföreskrifterna inte revideras uppges de nuvarande bestämmelserna komma att kvarstå i mätföreskrifterna och regleringen kommer fortsättningsvis tillämpa 60 minuter som tidsperiod för avräkning av obalanser och som handelsperiod på elmarknaden. Mätföreskrifterna skulle därmed strida mot EU-förordningen och mätförordningen. Nollalternativet anges således innebära att Sverige inte uppfyller EU:s regelverk och skulle därmed riskera att EU-kommissionen initierar ett överträdelseförfarande och beslutar om böter.

Om mätföreskrifterna inte revideras skulle också nyttan för Sverige av att kunna delta på den europeiska marknaden för balanstjänster utebli, enligt Ei:s redogörelse. Tillgången av och möjligheter till utbyte av balanstjänster med fler länder skulle då minska, vilket anges skulle begränsa Sveriges möjligheter att integrera elproduktion från förnybara energikällor.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering skulle komma till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen anges att EU-förordningar är direkt tillämpliga och därför inte behöver införlivas i svensk rätt. Det anges vidare att medlemsstaterna ska se till att förordningar tillämpas korrekt och att Ei därför inte kan föreskriva om skyldigheter som bryter mot EU-rätten eller underlåta att reglera bestämmelser på nationell nivå som skulle strida mot unionsrätten. De föreslagna föreskrifterna uppges motsvara det krav som EU kommissionen fastslår i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (EB). I remissen anges att Artikel 53 i EB stipulerar att tidsperioden för obalanser ska vara 15 minuter.

Det uppges vidare att EU-kommissionen har antagit EB med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

Ei bedömer att den föreslagna regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Ändringen står inte i konflikt med gällande bestämmelser i EU-direktiv och EU-förordningar på elområdet.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I remissen anges att mätförordningen träder i kraft den 1 november 2023. De nya mätföreskrifterna föreslås därför också träda i kraft den 1 november 2023 fränsett i fråga om 3 kap. 6 § och i fråga om 13 kap. som föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Det uppges att Ei alltid ger information på webbplatsen (ei.se) om nya föreskrifter och ändringar i föreskrifter, samt vid remiss av föreskrifter. Det uppges vidare att Ei uppmanar aktörer, intressenter och kunder att prenumerera på nyheter via deras webbplats. Det anges vidare att Ei inte bedömt det nödvändigt att gå ut med riktade ytterligare informationsinsatser eftersom branschen redan arbetar med frågan och genom branschens eget arbete kommer ha god kännedom om de nya reglerna.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att de företag som direkt berörs av den föreslagna föreskriften bedöms vara samma aktörer som berörs av ändringar i mätförordningen avseende införandet av tidsperioden 15 minuter för avräkning av obalanser enligt Svenska kraftnäts konsekvensutredning. Dessa uppges vara nätföretag, elhandelsföretag, energitjänsteföretag och balansansvariga.

Vidare uppges att elmarknaden är i förändring och att nya aktörer inträder på marknaden, däribland leverantörer av balanstjänster, aggregatorer, medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi.

Nätföretag

Förslagsställaren anger att det sammanlagt finns 174 elnätsföretag i Sverige. Av dessa anges 157 bedriva lokalnätsverksamhet, 20 regionalnätsverksamhet och två transmissionsnätsverksamheter eller enbart utlandsförbindelse. Fem elnätsföretag anges ha både lokalnät och regionnät.

Storleken på elnätsföretagen uppges variera från små ekonomiska föreningar med ett tiotal kunder till stora företag med flera hundra tusen kunder. De tre största företagen anges ha cirka 800 000 uttagsabonnemang vardera och ytterligare sju företag mellan 100 000 och 300 000 abonnemang i uttagspunkt. Dessa tio företag anges ha sammanlagt över 3 300 000 uttagsabonnemang, medan de tio minsta företagen sammanlagt har färre än 7 000 uttagsabonnemang. Medelvärdet uppges vara omkring 36 000 uttagsabonnemang per nätföretag, medan medianen anges vara omkring 11 000.

Balansansvariga

Det anges för närvarande finnas 37 balansansvariga på den svenska marknaden. De elhandlare som har ett balansansvar uppges ha ett ekonomiskt ansvar för att tillförd mängd el och uttagen mängd el alltid är i balans i de inmatnings- och uttagspunkter som omfattas av balansansvaret. Om en elhandlare inte vill hantera sitt balansansvar kan elhandlaren låta en annan elhandlare eller specialiserat företag sköta balansansvaret.

Elhandelsföretag

Omkring 130 elhandelsföretag (även kallade elhandlare) finns enligt förslagsställarens redogörelse i Sverige i dag. Det uppges att det sammantaget levereras el till cirka 5,3 miljoner kunder på den svenska elmarknaden, av vilka cirka 4,6 miljoner är konsumenter.

Storleken på elhandelsföretagen anges variera kraftigt. De tre största företagen (Fortum, Vattenfall och Eon) anges ha omkring 700 000–900 000 kunder var. Det anges vidare att dessa företag under 2018 hade en samlad marknadsandel på 46 procent räknat i antal kunder. Därefter finns sju företag som hade omkring 140 000–300 000 kunder var och en sammanlagd marknadsandel om drygt 25 procent. Ett knappt tiotal av elhandelsföretagen uppges då ha mellan 50 000–100 000 kunder och en sammanlagd marknadsandel om cirka 12 procent. Resterande drygt 100 företag har färre än 50 000 kunder var och omfattar cirka en sjättedel av den totala marknaden. Generellt sett erbjuder elhandelsföretagen avtal till kunder i hela landet eller det elområde de verkar i, men några enstaka små företag erbjuder endast avtal till kunder i ett visst lokalnät.

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen av vilka de berörda företagen är, utifrån såväl antal, storlek och bransch är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Avseende de administrativa kostnaderna som härrör till föreskrifterna anger förslagsställaren att Svenska kraftnät har beskrivit den påverkan och de kostnader som de menar uppstår med anledning av ändringarna i mätförordningen i sin konsekvensutredning. Vidare uppges att Ei avser besluta de nya mätföreskrifterna i god tid innan reglerna träder i kraft, vilket anges ge de berörda aktörerna tid att hinna förbereda sig inför införandet av 15 minuters tidsperiod för att minimera tillkommande kostnader.

Regelrådet gör följande bedömning. Det hade varit önskvärt om Ei återgett uppgifter från Svenska kraftnäts konsekvensutredning avseende administrativa kostnader relaterat till den nya förordningen. Detta för att ge läsaren av föreliggande konsekvensutredningen en tydligare översyn av effekterna av förslaget som direkt påverkar hur Ei kan utforma sina föreskrifter. I och med att Ei tydligt hänvisar till Svenska kraftnäts konsekvensutredning och på andra ställen tydliggör förutsättningarna i ärendet kan delaspekten anses godtagbart redovisad.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets administrativa kostnader godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen framhålls att de förändringar som görs i mätföreskrifterna är en direkt följd av ändringarna i mätförordningen. Utöver det anges Ei göra förtydliganden och redaktionella ändringar. Inga tillkommande kostnader uppges ha identifierats med anledning av de ändringar som görs i mätföreskrifterna. Ei gör därför bedömningen att ändringarna i mätföreskrifterna inte genererar särskilda kostnader hos företagen.

Förslagsställaren anger även den beslutade förordningen skiljer sig från Svenska kraftnäts promemoria om förslag till ny mätförordning genom att den mätförordning som beslutades också innehöll en möjlighet att undanta inmatningspunkter från kvartsmätning till utgången av 2024. Det anges att kostnaden för forcering av mätarbyten undviks genom denna ändring. Kostnaden för detta uppskattades i Svenska kraftnäts promemoria till mellan 3,6 och 22 miljoner kronor.

Regelrådet gör följande bedömning. Likt Regelrådets bedömning avseende redovisningen av de administrativa kostnaderna som föreskrifterna bedöms medföra menar Regelrådet att det också här hade bidragit till transparensen i redovisningen om vidare referat från Svenska kraftnäts konsekvensutredning återgetts. I Regelrådets yttrande över Svenska kraftnäts konsekvensutredning bedömdes redovisningen av förslagens kostnader och tidsåtgång bristfällig, vilket motiverar en ytterligare analys i föreliggande konsekvensutredning. Eftersom konsekvenserna bedöms följa av överordnad reglering kan Regelrådet ändå godta den begränsade redovisningen i denna del.

Regelrådet finner redovisningen av förslagens andra kostnader och verksamhetspåverkan godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Det uppges att Ei inte har identifierat någon påverkan på konkurrensförhållandena på elmarknaden. Orsaken anges vara att de föreslagna ändringarna i huvudsak berör nätföretagen, vilka bedriver monopolverksamhet. För övriga företag som berörs av ändringarna (elhandelsföretag, energitjänsteföretag och balansansvariga) anges reglerna gälla lika för alla. Ei bedömer därför att förslagen inte kommer att påverka konkurrensförhållandena på elmarknaden.

Mätartillverkare och leverantörer av IT-system för mätvärdeshantering, avräkning, kommunikation eller liknande anges kunna beröras på så sätt att de kan behöva utveckla ny eller förändrad programvara, men Ei gör bedömningen att detta inte påverkar konkurrensförhållandena.

Regelrådet finner redovisningen av förslagens påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I konsekvensutredningen anges att förslagsställaren inte identifierat någon annan påverkan på de berörda företagen. Regelrådet ser ingen anledning att göra en annan bedömning.

Regelrådet finner därför redovisningen utifrån förslagens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren anger att övergången till en tidsperiod om 15 minuter för avräkning av obalanser i huvudsak påverkar elnätsföretag, elhandelsföretag, balansansvariga och energitjänsteföretag.

Vidare anges att det på ett generellt plan kan vara svårare för små aktörer att uppfylla nya regler gällande mätning och avräkning eftersom det, relativt sett, innebär högre kostnader per

kund för anpassning av datasystem. Det uppges dock inte finnas utrymme i mätförordningen som möjliggör för Ei att ta särskild hänsyn till små företag i mätföreskrifterna. Alla aktörer uppges behöva följa de grundläggande reglerna på marknaden varför särskild hänsyn till små företag inte tagits.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet har tidigare yttrat sig över sig över Affärsverket svenska kraftnäts promemoria Förslag till ändring i förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el³. Regelrådet gjorde där bedömningen att konsekvensutredningen inte höll en tillräckligt god kvalitet för en sammantaget godtagbar bedömning. I föreliggande remiss redogör dock förslagsställaren på ett tillräckligt tydligt sätt hur föreskrifterna förhåller sig till överordnad reglering, det vill säga till mätförordningen och ellagen.

Konsekvensutredningen hade stärkts genom att på ett tydligare sätt referera till Svenska kraftnäts konsekvensanalys där den åberopas som underlag samt utveckla redovisningen avseende regleringens medförande kostnader och verksamhetspåverkan, i huvudsak gällande ändringen till en tidsperiod för avräkning av obalanser till 15 minuter. Detta hade på ett betydande vis stärkt konsekvensutredningens läsbarhet. Trots detta bedöms befintliga redovisningar tillräckligt i förhållande till ärendets karaktär.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 december 2022.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Hans Peter Larsson och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av: Stig-Dennis Nyström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Stig-Dennis Nyström.
Föredragande

³ Regelrådets yttrande från 2021-11-10 med diarienummer RR 2021-244.

